

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ И
ПОСЛОВНЕ ИНФОРМАТИЧАРЕ – СИРМИЈУМ, СРЕМСКА
МИТРОВИЦА**

МАСТЕР РАД

Предмет: Рана писменост у вртићу

Студент: Јелена Бурсаћ

**Унапређивање компетенција родитеља за
коришћење дигиталних медија у развијању
предвештина читања и писања: перспектива
васпитача**

Ментор: др Слађана Миленковић, проф.

Сремска Митровица, 2024.

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ И
ПОСЛОВНЕ ИНФОРМАТИЧАРЕ – СИРМИЈУМ, СРЕМСКА
МИТРОВИЦА**

МАСТЕР РАД

Предмет: Рана писменост у вртићу

Студент: Јелена Бурсаћ

**Унапређивање компетенција родитеља за
коришћење дигиталних медија у развијању
предвештина читања и писања: перспектива
васпитача**

Ментор: др Слађана Миленковић, проф.

Сремска Митровица, 2024.

ТЕМА МАСТЕР РАДА:

„ Унапређивање компетенција родитеља за коришћење дигиталних медија у развијању предвештина читања и писања: перспектива васпитача“

ПОДАЦИ О СТУДЕНТУ:

Презиме, име једног од родитеља, име: Јелена, Никола, Бурсаћ

Адреса: Жупана Прибила бр. 8, Батајница

Број телефона: 061-6564-100

e-mail: jelenabursac98@gmail.com

Број индекса: 21/22-М

Студијски програм: Струковни мастер васпитач

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ:

Професор др Слађана Миленковић, професор струковних студија, област: књижевност са методиком развоја говора.

ПОДАЦИ О САРАДНИКУ ПРАКТИЧАРУ:

Јелена Страживук, мастер васпитач, 061-2625-725, Предшколска установа „Др Сима Милошевић“, Вртић „Оаза“, маил адреса: jelenastra@gmail.com

УСТАНОВА У КОЈОЈ ЈЕ ОБАВЉЕНО ИСТРАЖИВАЊЕ:

Предшколска установа „Др Сима Милошевић“, вртић „Оаза“, млађа вртићка група.

Садржај:

Резиме	5
Увод	6
1. Дигиталне компетенције васпитача и родитеља	8
1.1. Ранија истраживања.....	9
1.2. Употреба дигиталних средстава у васпитно-образовном раду	10
1.3. Информатичка писменост васпитача и значај за примену дигиталних медија у раду	14
1.4. Дигиталне компетенције родитеља.....	17
1.5. Приступи за подизање дигиталних компетенција родитеља.....	19
2. Методолошки део	20
2.1. Циљ истраживања.....	22
2.2. Задаци истраживања.....	23
2.3. Очекивани резултати.....	23
2.4. Методе и технике истраживања	23
2.5. Узорак истраживања.....	24
2.6. Поступак	24
2.7. План анализе података	24
3. Резултати истраживања	25
4. Дискусија резултата	37
5. Предлог промена у пракси.....	38
5.1. Електронска сликовница „Пингвин Божа“	38
5.2. Идејно решење за обуку за родитеље	42
Закључак.....	48
Коришћена литература.....	49
Прилог 1 – Упитник	52
Прилог 2 – Електронска сликовница „Пингвин Божа“ (ЦД)	56

Резиме

Процес развијања предвештина читања и писања је данас осавремењен и прилагођен интересовањима деце. У складу са тим, од васпитача се очекује да мењају своју праксу, усвајају иновативне приступе раду, и користе савремене технологије у развијању тема и пројеката. На овај начин они у многоструку утичу на интересовања деце, а уједно, прате и њихове потребе које су у савременом детињству окренуте дигиталним медијима. У пракси, то значи да ће дечје интересовање за учењем бити знатно веће ако понудимо дигитална средства као средства учења, јер ћемо на тај начин задовољити њихову потребу за додиром са „екранима“. Са друге стране, задатак је васпитача да прилагоди ову врсту средстава развојним потребама деце, и циљевима које жели да оствари, и понуди едукативне садржаје учећи децу да дигитални медиј може и треба да буде и корисно средство учења, укључујући и забаву, а не само средство за завањавање досаде. Уједно, улога је васпитача да подстакну и родитеље да примењују дигитална средства у едукативне сврхе, па је њихово виђење онога како родитељи користе техничка средства са децом, важно.

У складу са свиме претходно наведеним, извршено је истраживање како би се утврдило каква су мишљења и ставови васпитача о дигиталним компетенцијама родитеља за примену информатичких средстава у циљу развијања предвештина писања и читања, и како да се оне унапреде. Истраживање је извршено у предшколској установи „Др Сима Милошевић“, у објектима „Оаза“ и „Чворак“. Пригодни узорак је обухватио 40 васпитача, а идеја истраживања била је да се проучи перспектива васпитача о родитељским компетенцијама за примену дигиталних средстава за развој раног читања и писања и начинима њиховог унапређивања.

Као предлог промена које могу да се уведу у праксу, представљена је електронска сликовница, рад васпитача вртића „Оаза“, као и предлог обуке родитеља за коришћење дигиталних медија у васпитно-образовном раду, урађен по узору на обуку која је реализована у предшколској установи „Др Сима Милошевић“ за васпитаче.

Кључне речи: дигитални медији, предвештине читања и писања, родитељске компетенције, предшколско дете.

Увод

Циљ Година узлета је подршка добробити детета. Добробит детета се остварује како у вртићу, тако и у породичним условима, и обухвата пружање подстицаја за све области дечјег развоја. Дете на предшколском узрасту, до поласка у школу, треба да овлада предвештинама читања и писања, и ово се постиже сталним мотивисањем деце да користе разна средства у циљу учења. Тако и дигитална средства представљају средство којим се могу остварити значајни развојни ефекти. Важно је да се и родитељи оспособе да нуде деци ову врсту средстава тако да она пружају максимум када је реч о развијању свих дечјих потенцијала. Васпитачи се током иницијалног образовања припремају у одређеној мери да користе техничка средства у раду, како за вођење документације, тако и у едукативне сврхе, али се увек поставља питање у којој мери родитељ зна како да користи ова средства. Давање телефона или компјутера деци није адекватан приступ развијању њихових потенцијала, јер ће, без усмеравања, дете само бирати какве садржаје ће гледати или користити. Важно је да родитељи, као и васпитачи, науче да нуде деци садржаје којима ће подстицати њихов развој, а понајвише предвештине читања и писања, јер су оне кључне за даљи наставак образовања и сам живот. У том смислу, васпитачи треба кроз развијање партнерских односа са родитељима да изграде мрежу приступа којима ће подизати њихове дигиталне компетенције на виши ниво, а уједно, и анализирати актуелни ниво што ће им омогућити да прилагоде приступе и моделе сарадње за усвајање нових модела коришћења дигиталних медија.

Задатак васпитача и родитеља у области дигиталних садржаја огледа се у томе да се деци нуде садржаји који за њих имају смисла, дакле, садржаји који их занимају, да им се омогуће богати извори учења и подршке чиме ће се развијати различите врсте ране писмености, да смислено користе дигиталне технологије као оруђа у бављењу неком и у складу са постављеним циљевима. Такође, њихова улога огледа се и у томе да подупиру дечју активност са дигиталним медијима али у области образовања и развоја, да проширују активност и учење деце тиме што им омогућавају да користе дигиталне технологије у процесу учења. Због тога је важно да и васпитачи и родитељи поседују знања о употреби

дигиталних технологија, и да негују да негује културу употребе дигиталних технологија у функцији развијања програма.

Како бисмо приказали какав је ниво родитељских дигиталних компетенција, посебно у циљу развијања предвештина читања и писања на раном узрасту, анализирали смо перспективу васпитача који раде са предшколском децом. Једна од идеја овог истраживања била је и увођење новина у приступима подизању родитељских компетенција у овој области, па је било значајно чути шта васпитачи уочавају код родитеља као пропусте у коришћењу дигиталних средстава, а шта као предности, и које све моделе можемо корисити у раду како бисмо ојачали њихова знања и вештине за примену дигиталних средстава у образовне сврхе. Идеја увођења промена у праксу огледаће се у подстицању васпитача да креирају електронске сликовнице у складу са потребама групе и развојним потребама деце, као и да укључују родитеље у радионице или обуке које ће унапређивати њихове компетенције.

1. Дигиталне компетенције васпитача и родитеља

Развијена култура употребе дигиталних технологија у функцији развијања програма омогућава између осталог и да васпитачи са децом развијају програм усмерен на кључне компетенције за целоживотно учење: различите врсте ране писмености, диспозиције за учење и дигиталне компетенције (Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Група аутора, 2020: 4). Поседовањем дигиталних компетенција, васпитач има могућност да примењује и уводи нове технологије у васпитно-образовни рад и то како у процес планирања рада, тако и за посматрање, вредновање и документовање, развијање програма, подстицање дечјих интересовања и вештина, односно, да их користи у функцији дечјег учења, истраживања и активности, а и за своје стручно усавршавање.

У складу са Правилником о стандардима компетенција за професију васпитача и његовог професионалног развоја, дигитална компетенција представља једну од кључних компетенција васпитача за унапређење његове професионалне праксе (Правилник о стандардима компетенција за професију васпитача и његовог професионалног развоја, 2018).

Бројна истраживања код нас указују да васпитачи недовољно користе савремена техничка средства у васпитно образовном раду, показују инертност и страх од употреба истих (Стошић, 2011). Неупућеност и необразованост старијих генерација васпитача који се нису школовали за примену савремених средстава имају тај одбојан став. Па ипак, све је више младих који унапређују своје знање и иду у корак са временом. Развој дигиталних компетенција васпитача је значајан за како за професионални тако и за лични развој. Ако су васпитачи оспособљени да примењују дигиталне вештине у вртићу, они на тај начин подстичу развој истих вештина код деце. Уједно, користе дигитална средства као средства учења којима се подстиче развој свих дечјих потенцијала. Такође, ако су васпитачи компетентни у области савремених технологија, они ће лакше подстицати развоја родитељских компетенција у овој области, чиме се иде у корак са временом и савременим захтевима предшколског васпитања и образовања. Миленковић (2023) сматра да нови медији, медији који користе компјутерске технологије у процесу продукције, дистрибуције

и презентације медијских садржаја мењају и унапређују сам процес предшколског васпитања и образовања и у томе лежи суштина њихове употребе у раду са предшколском децом.

Када је реч о родитељима, њихове дигиталне компетенције варирају, али генерално се може приметити да су многи родитељи постали свеснији важности дигиталних вештина. Дигиталне компетенције родитеља су важне јер се њима пружа подршка образовању. То значи да родитељи са вишим дигиталним компетенцијама могу боље подржати образовни развој своје деце кроз коришћење образовних апликација и онлине ресурса. Вештине коришћења технологије омогућавају родитељима да боље разумеју свет у ком њихова деца одрастају, што може помоћи у вођењу разговора о сигурности и одговорном понашању на мрежи.

Родитељи са добрим дигиталним вештинама могу активно учествовати у дигиталном окружењу, што може побољшати комуникацију и интеракцију с децом, а уједно, развијање дигиталних компетенција код родитеља може инспирисати децу да усвоје сличне вештине, што је кључно за њихов будући успех у образовању и на тржишту рада.

1.1. Ранија истраживања

Анализирајући проблем дигиталних компетенција родитељи, у литератури наилазимо на неколицину ранијих истраживања која су у вези са темом рада. Истраживање из 2020. године које је спровео Pew Research Center, 78% родитеља је изјавило да верује да су дигиталне вештине важне за образовање њихове децем али се само 56% родитеља осећа довољно самопоуздано у властитим дигиталним вештинама да би могли своју децу да поучавају.

Студија из 2018. године која је објављена у „Journal of Children and Media“ показала је да су деца чији су родитељи дигитално писмени имала боље резултате у развоју језика и читања. Око 72% родитеља који активно користе технологију са децом рекло је да уочава побољшање у вештинама читања и писања код деце.

Истраживање из 2019. године које је спроведено у Великој Британији, 60% родитеља је рекло да се осећају неодређено када је у питању постављање правила о коришћењу технологије својој деци. То указује на потребу за бољим разумевањем дигиталне писмености и сигурности деце на мрежи.

Према извештају из 2021. године, само 40% родитеља је изјавило да зна да користи доступне образовне ресурсе и алате који могу да помогну њиховој деци у учењу помоћу технологије.

Истраживање из 2020. године које је спроведено у САД-у, 73% родитеља је изјавило да би подржали школу или вртић који нуди обуке за побољшање дигиталних компетенција родитеља, што указује на важност ове теме.

Године 2022. извршено је истраживање о дигиталној безбедности деце на Интернету, које је показало да 65% родитеља није довољно информисан о безбедносним праксама које би требало да примењује када су им деца на мрежи, што додатно указује на потребу подизања дигиталних компетенција родитеља.

Када је реч о истраживањима ове теме на нашим просторима, године 2019. је представљен пројекат под називом „Деца и интернет-паметно од почетка“, у организацији Министарства просвете, науке и технолошког развоја, у оквиру кога су представљени резултати истраживања „Безбедан интернет за целу породицу“ који су показали да је 50% учесника (родитеља, васпитача и учитеља) значајно напредовало у нивоу дигиталних знања и вештина, након тренинга и обука у оквиру којих су учили како да помогну деци од 4 до 8 година у првим корацима у дигиталном окружењу. Резултати спроведених активности говоре о томе да су васпитачи имали највећу корист од реализације овог пројекта, а да су заједно са родитељима највише научили о заштити од злоупотреба у дигиталном свету и безбедном понашању деце на интернету.

Анализом неколицине истраживања код нас и у свету, може да се закључи да је родитељима заиста потребна додатна подршка у дигиталном простору када је реч о томе како да приступе образовању и развијању дечјих потенцијала њиховом употребом.

1.2. Употреба дигиталних средстава у васпитно-образовном раду

Све области живота данас захтевају коришћење технологије. Тешко је и замислити пословање, школовање, студије, куповину, заказивање термина код лекара, без коришћења неког техничког средства. Развој савремених дигиталних технологија се одражава и на развој друштва, и самим тим, врши утицај и на промене у предшколском васпитању.

Истраживачи ове области рада са децом су и информатичари, и педагози, и васпитачи, и професори, и сама деца. Свако се у свом домену труди да прилагоди коиршћење дигиталних медија својим потребама. Како је предшколски период доба када деца истражују свет око себе и на тај начин уче, потребно је да им се омогући да уче кроз савремене приступе и употребу средстава која привлаче њихову пажњу. Данас су то дигитални медији, па се чак може закључити да је ово средство за игру и учење готово па у врху листе средстава која масовно привлаче пажњу деце. Тако можемо рећи да је увођење дигиталних технологија у свакодневни живот детета у интересу његовог развоја, наравно, контролисано, умерено, и плански. Увођење дигиталне технологије у васпитање и образовање деце предшколског узраста данас представља основ дигиталне писмености нових генерација (Величковић, 2014).

Предшколско образовање је важан део ланца општег образовања. Можемо рећи да оно припрема децу за оно што их чека у даљем животу, кроз развијање вештина, способности, и стицање знања. Као што децу, у вртићима, припремамо за касније усвајање читања и писања, исто тако их, кроз игру, уводимо у свет коришћења дигиталних медија али са циљем да помоћу њих уче. Како бисмо могли да остваримо овај важан задатак који намећу и Године узлета, неопходно је да поседујемо одговарајућа знања. Ако се зна шта дете треба да савлада до поласка у школу, јасно је да васпитачи треба да знају много више, као и начине како да та знања пренесу предшколској деци, на њима разумљив начин. Кузмановић и сарадници (2019) истичу да дигитална технологија доприноси свим областима рада предшколских установа и васпитача, а да је циљ њене употребе:

1. Подизање нивоа квалитета васпитно-образовног рада.
2. Позитиван утицај на дечији развој.
3. Развијање дигиталних компетенција детета, васпитача и родитеља.
4. Развијање медијске, дигиталне културе и писмености (безбедност на Интернету, ауторска и лична права, дигитална технологија као алатка за стицање и проширивање знања) (Кузмановић и сар. 2019: 12).

Сведоци смо да данас дигитална технологија добија све значајнију улогу у животу деце, обликујући њихове свакодневне активности. Она утиче на то како деца проводе слободно време, комуницирају, играју се и друже са вршњацима, уче и стичу нова искуства. Интернет као глобална рачунарска мрежа, омогућио је доступност и брзу размену

информација из целог света, што је битно утицало на многе друштвене промене. У складу са тим, интернет је неодвојив од друштвених, културних и образовних димензија промена које се дешавају у свету. Када се сагледа интензитет промена и нових захтева који се јављају у савременом друштву, а посебно у сфери образовања, може се констатовати да образовање мора пратити све токове развоја друштва, са једне стране, односно, иницирати и подстицати развој, са друге стране. Примена нових медија омогућава остваривање ефикаснијег процеса образовања, у складу са друштвеним променама, али и у складу са новим образовним потребама појединаца (Станисављевић Петровић и Павловић, 2017: 13).

Дигитална писменост постаје једнако важна као и општа писменост. Многе земље су препознале ургентност и сложеност проблема компјутерског описмењавања својих грађана и као приоритет одредиле неопходност да се свој деци, почев од веома раног узраста омогући подједнак приступ информатичким средствима, нарочито рачунарима (Величковић, 2014: 376). Године узлета истичу сличан став, наводећи да је право детета предшколског узраста да радвија своје дигиталне компетенције (Основе програма предшколског васпитања и образовања, 2019), као и да стиче адекватна знања из области информационо-комуникационе технологије. У савременом друштву, деца све више знања стичу у предшколском узрасту па је неопходно процес предшколског васпитања и образовања унапредити како би се остварила повезаност између оног што деца виде, чују, схвате и памте, односно како би они што лакше усвојили нове садржаје.

Увођење дигиталних медија у васпитно-образовни рад у вртићима треба да се реализује кроз примену у пројектима и активностима свих области рада, са циљем да се позитивно утиче на све области дечјег развоја, развије медијска култура деце и подгине ниво квалитета самог васпитно-образовног рада. Миленковић (2023) наводи у вези дечјег развоја да дигитални медији имплементирани у рад васпитача са децом, подстичу интеракције деце међусобно па су постали незаобилазан део процеса предшколског образовања и васпитања. Jones (2003) наводи да до поласка у школу деца треба да овладају следећим вештинама:

1. Коришћење улазних уређаја (миш, тастатура, даљински), коришћење излазних уређаја (монитор, принтер), ради успешног рада на рачунару, видео и ДВД плејеру и другим техничким уређајима.
2. Коришћење медија и технологије за самостално учење.

3. Комуницирање о технологији коришћењем адекватне терминологије примерене узрасту.
4. Коришћење развојно одговарајућих мултимедијских ресурса (интерактивне књиге, образовног софтвера, мултимедијске енциклопедије) који потпомажу учење. • Колаборативни рад са вршњацима, члановима породице и осталима уз употребу технологија.
5. Демонстрирање позитивних социјалних понашања када користе технологије;
6. Практиковање одговорне употребе технолошких система и софтвера.
7. Креирање развојно одговарајућих мултимедијских производа уз помоћ васпитача, родитеља и других одраслих.
8. Употреба технолошких извора (мисаоне игре, програми за логичко размишљање, алати за писање, дигиталне камере, алати за цртање) за решавање проблема, илустрацију идеја и прича.
9. Сакупљање информација и комуникација са осталима коришћењем телекомуникација уз подршку васпитача, породице.
10. Стицање операционих вештина, разумевање функционисања уређаја као што је миш, екран осетљив на додир, конзоле и слично. Развој способности за руковањем овим уређајима захтева моторичке вештине.
11. Развој знања и разумевање света – у овом делу обухваћена су сазнања о појмовима из области математике, језика, знања о живим бићима, људима и местима, која се обично стичу кроз садржаје разних софтвера, сајтова и емисија.
12. Развијање диспозиција за учење – обухвата и социоемотивне и когнитивне карактеристике које утичу на капацитет детета да учи (Jones, 2003, према: Миленковић, 2023: 3).

Дете са три године и седам месеци способно је да научи да самостално користи рачунар, у оном степену у којем то задовољава његове потребе. Са годину дана и три месеца, дете може да научи да укључује рачунар, са годину дана и шест месеци да убацује ЦД, а са две године и три месеца да користи миша (Анђелковић, 2008: 68). Ово је показатељ да од најранијег узраста деци треба да помогнемо да савладају коришћење дигиталних медија, али, да овладавање овим вештинама мора да тече у контролисаним услова, уз адекватне садржаје и ограничено време за коришћење технологије.

Дигитални медији су интегрални део васпитно-образовног процеса и на много начина могу да се користе у различитим врстама активности које се реализују кроз пројекте, све врсте активности и у слободној игри деце, под надзором васпитача. Деца за њима показују интересовање, васпитачима олакшавају да развијају уникатне активности у пројектима које ће сваки пут бити другачије, па је задатак свих нас да одговоримо на овај „позив“ деце да иду у корак са временом, и омогућимо њихову примену у раду у корист дечијег развоја и учења.

Дигиталне технологије представљају подршку у развијању реалног програма, делају у сврху истраживања, инспирације и долажења до идеја. За децу су оне корисни алати чије коришћење треба да моделује васпитач. Користе се као извор сазнања и долажења до информација у вези са дечјим истраживањима у вртићу, као средство изражавања и представљања идеја, закључака и сазнања, као и могући начин документовања и рефлексije васпитно-образовног процеса, и средство за размену идеја међу васпитачима (Шипрага, 2021: 91). Треба да се нагласи да васпитачи морају да воде рачуна о томе да њихово коришћење ових средстава треба да утиче на децу у смислу превентиве неправилног коришћења уређаја и тада ће остварити пун потенцијал који дигитални медији могу да пруже у предшколском васпитању.

1.3. Информатичка писменост васпитача и значај за примену дигиталних медија у раду

Значај примене дигиталних медија у вртићу можемо да сагледамо кроз следећи цитат: информатичка достигнућа и интернет не би требало посматрани као елемент предшколског васпитања и образовања деце, већ као саставни део оних активности које се одвијају у предшколској установи, али и као компоненту којом се остварује неопходна сарадња установе и васпитача са родитељима и друштвеном заједницом (Пртљага, Братина, 2020: 8). На основу ове дефиниције, постаје јасно да васпитачи без обзира на године живота или радног стажа, напосто морају да развију своје дигиталне компетенције, јер коришћење дигиталних медија у раду није препорука, већ је нужда. У данашње време готово да је постало једнако важно бити професионалац у свом послу, колико и бити дигитално писмен за његово обављање. Васпитачки позив не захтева осмосатно седење за рачунаром, али, да

бисмо код деце развили свест о правилној употреби технике, ми им морамо давати пример, и не смемо бежати од ње. Коришћење дигиталних медија у предшколској установи омогућава подстицање процеса учења, стварање занимљивијих ситуација учења, представљање изазовних средстава и материјала деци, развијање њихових дигиталних компетенција, а поред тога, васпитач остварује и олакшано планирање, вођење белешки, креирање свог или дечјег портолија, лакше комуницира са родитељима, долази брже до разноврснијих информација о садржајима, размењује искуства са другим васпитачима, и слично. Сигурно да постоји још опција за коришћење дигиталних медија у вртићу које нису набројане, али се оне саме намећу и стварају у складу са дневним ритмом, и потребама групе или пројекта, и у складу са тим се и требају користити.

Данас и поред свих препорука Година узлета везаних за дигиталну писменост, и даље постоји много васпитача старијих генерација који и даље имају страх од рачунара и нерадо га користе, док, како наводи Величковић (2014: 377), нове генерације васпитача долазе, делимично или потпуно, спремне да на правилан начин упуте децу у свет рачунара који постаје њихов свакодневни друг. Установе морају да посвете много више пажње развијању дигиталних компетенција васпитача упућивањем на обавезне едукације, јер, коришћење рачунара у раду подстиче готово све развојне области, а деци представља посебно задовољство. Наравно, увек треба водити рачуна о критеријумима за њихову употребу, али, и дефинисати са родитељима за шта ће се, и у којој мери, и наравно на који начин, користити дигитални медији у вртићу, како не би дошло до реакције оне групе родитеља који строго бране било какав контакт деце са екранима. У томе и лежи способност васпитача у области дигиталних компетенција, да обезбеди да се ови медији користе за учење и подстицање развоја, и да се оспособе родитељи да их на исти начин користе код куће.

Информатичка писменост подразумева корисничка знања употребе хардвера, софтвера, оперативног система, базе података, апликација и претраживаче, а све у циљу остваривања својих професионалних циљева, и задовољавања потребе за долажењем до нових знања и вештина. Такође, информатичка писменост представља и сет знања из области информационих и комуникационих технологија која се могу примењивати у циљу даљег учења, јер је данас стицање знања постало перманентан процес. Реч је областима које се уче данас још током првог циклуса образовања, а на високим школама за образовање васпитача се додатно надограђују, у смеру потреба ове професије.

Васпитачи могу да користе дигиталне медије за истраживање повода за покретање теме или пројекта или саме теме којом се баве са децом тако што могу да трагају за провокацијама као одговорима на тај повод, као што су фотографије, материјали, кратким филмови, културни садржаји, као покретачима даљих истраживања, игре и планираних ситуација учења. Такође, могуће их је користити и у различитим фазама развијања тема или пројекта са децом као медиј за инспирацију, провокацију, долажење до информација, подршку учењу и документовању. Примена дигиталних медија у свакодневном раду са децом отвара нова врата за истраживања и налажење решења за изазове на које деца и васпитачи наилазе у реалном времену (Шипрага, 2021: 96-97). Са друге стране, непосредном употребом дете овладава дигиталним технологијама и схвата њихову примену у свом истраживању, учењу и игри, што чини основ за подршку целоживотном учењу, истиче овај аутор. Улога и задатак васпитача јесте да обликује смислено коришћење дигиталних медија као средства за истраживање, креативно налажење решења, продубљивање истраживања, на супрот њиховој неконтролисаној примени, пружа подршку и помоћ детету, охрабрује његову иницијативу и даје идеје за претраживање.

Дигиталне технологије додатно појачавају доживљаје деце у вези теме која се истражује, јер им се на посебан начин могу приближити нови предели, животни простори, виртуелним турама можемо да их одведемо где год пожелимо, исто тако могу да посете разне музеје догађаје, ситуације, људе, установе културе, чиме се постиже блискост са очигледношћу садржаја који се уче, и деца имају сасвим другачију перцепцију онога што истражују. Током овог процеса, она ступају у интеракције, развијају комуникационе вештине, подстиче се вештина лепог понашања у комуникационом обрасцима, развија се фонд речи, прсти и шака се припремају за почетно писање.

Коришћењем дигиталне технологије васпитачи могу да се повезују са разним институцијама у окружењу како би проширили истраживање везано за тему или пројекат, или нека питања која су се отворила током његовог развијања кроз претраживање сајтова, слање писама, видео-позива и слично. Пројекте могу да снимају чиме документују свој рад, и све значајне моменте, ситуације, или догађаје. Ово им омогућава да касније анализирају прикупљене материјале, прате процес учења, и долазе до нових идеја, или мењају своју праксу у складу са добијеним резултатима.

У васпитно образовном раду, дигитални медији су средство којим васпитач подстиче и анимира децу да користе апликације за учење кроз игру, омогућава да интерагују током овакве врсте игара, па за све набројане процесе васпитач мора да буде квалификован да би их правилно примењивао, али, и да би остваривао позитивне исходе рада у области децје добробити.

1.4. Дигиталне компетенције родитеља

Дигиталне технологије су један од значајних фактора васпитања нарочито током времена које деца проводе у кругу породице (Пантић, 2021: 63). Промене у породичном животу се данас осећају посебно у изазовима које дигиталне технологије стављају пред родитеље. Родитељи имају велику подршку из дигиталног окружења у смислу извора информација о васпитању деце, али исто то дигитално окружење истовремено може представљати један од значајних изазова са којима се сусрећу у остваривању родитељске улоге. Када, колико, у којој мери, и на који начин омогућити детету да користи дигиталне медије, питање је које се већини родитеља намеће као кључно, али, врло често, у недостатку времена за себе или кућне обавезе, заборављају на значај лоших утицаја ових средстава, и деца без контроле проводе време користећи их.

Истраживање на Универзитету у Минесоти о породичним ритуалима, односно, о заједничким оброцима свих чланова породице и њиховом значају за правилан развој деце, показало је да адолесценти заједничке вечере у кругу породице доживљавају као безначајан ритуал. Дигитални медији су дорпинели томе да чланови породице много мање разговарају током оброка, уколико уопште обедују заједно, док је раније то било време за пријатне разговоре након свакодневних обавеза. Данас су људи обично бивају фокусирани на сопствену порцију журећи да се врате својим рачунарима, телефонима или сличним уређајима а од родитеља се очекује да утичу на децу како би се очувала породична повезаност. Међутим, личним примером родитељи шаљу погрешну поруку деци, да је уређај важнији од њих, јер током оброка, свако држи свој телефон у руци, а често се и испред деце од мајранијих дана ставља телефон како би им одвукао пажњу од хране, и тиме она брже појела свој оброк. Често, оптерећени својим проблемима, и они сами траже забаву, друштво или испуњавају време са неким уређајем у руци. То је слика коју шаљу деци, и деца се према моделу, желе понашати слично. Ниво комуникације је смањен, разумевања се све мање јер

се мање разговара, а искрени разговори су основ зближавања чланова породице. Све ово представља проблем за говорни и социјални развој деце, јер се они сматрају на првом месту одговорнима за развој ових вештина код деце, као и за развој емоција.

УНИЦЕФ (2019) у својим чланцима и истраживањима истиче да је много важније позабавити се позитивним развојним утицајима дигиталних технологија и искористити их на прави начин. Родитељи који имају свест о могућностима које пружају технички уређаји, покушавају да повећају могућности и прилике за напредовање своје деце коришћењем дигиталних ресурса, али су истовремено приморани да узимају у обзир и ризике које то собом носи (Livingstone et al., 2017, према: Пантић, 2021). Они брину и о последицама на физички развој деце због прекомерне употребе дигиталних средстава. Најновија истраживања показују да умерено коришћење дигиталне технологије позитивно утиче на дечји развој, док негативне последице може оставити претерана употреба или, друга крајност, да дете нема никаквог контакта са дигиталним технологијама (УНИЦЕФ, 2019, према: Пантић, 2021).

У вртићу, а и у неким другим окружењима (на пример логопед, дефектолог), очекује се да родитељ усвоји сваки савет који добије у вези дигиталних медија и односа са децом, и строго их се придржава и буде истрајан у томе. Неки родитељи су у томе врло успешни, неки мисле да јесу а у ствари нису, јер имају осећај да су неке препоруке усвојили, али нису свесни својих поступака. Често може да се види родитељ у кафићу који је детету у колицима укључио цртани на телефону да би оно било мирно, или се телефони дају деци током вожње, или када је потребан одмор у кући. То је неконтролисано коришћење екрана које се лоше одражава на дечји развој, а родитељи ће у тим ситуацијама често рећи да дете гледа у екран само мало током дана, несвесни која је реална количина времена. У сваком случају, свим родитељима је потребна додатна подршка о томе какви садржаји су адекватни за децу, колико времена дете треба да проведе испред екрана, које време је право време за њихово коришћење и где да нађу изворе садржаја који подстичу дечји развој. Ово им треба омогућити током периода када дете похађа вртић, јер ће знања која стекну и навике које развију док су деца мала, много лакше и сигурније примењивати касније, када крене школовање. Када се родитељима пруже знања о селекцији дигиталних садржаја који помажу њихов васпитни приступ код куће, омогућиће им се да буду покретачи дечјег развоја помоћу дигиталних медија.

1.5. Приступи за подизање дигиталних компетенција родитеља

Многи родитељи знају како да користе основне дигиталне алате, попут паметних телефона, рачунара и интернета, за комуникацију и информације. Постоји растућа свест о ризицима и предностима коришћења дигиталних технологија, као што су заштита приватности, сајбер безбедност и разумевање садржаја који деца конзумирају. Многи родитељи користе дигиталне алате и апликације како би подржали образовање своје деце, али ниво коришћења и разумевања ових ресурса може значајно варирати. Иако су многи родитељи вешти у основном коришћењу технологије, неки могу имати ограничене вештине када је реч о напреднијим дигиталним алатима и ресурсима. Самим тим, постоји више начина како да се дигиталне компетенције родитеља деце предшколског узраста побољшају. Неки од њих су: едукативни програми и радионицу у вртићима или у оквиру локалне заједнице, онлајн курсеви за родитеље који се могу користити наћи и на интернету, а могу бити постављени и на сајт вртића. Они служе да се родитељи обуче коришћењу едукативних апликација, или заштити приватности на мрежи. Такође, могу се организовати групне дискусије у вртићу (уживо или онлајн) како би се родитељи окупили у мањим групама и мењали искуства, савете, и ресурсе везане за ову тему.

Занимљив приступ је и менторски, када старији родитељи или стручњаци за технологију као ментори обучавају оне који желе да побољшају своје дигиталне вештине. Тако родитељи могу доћи до информација о томе које онлајн платформе могу да користе у сврху образовања деце, а уједно се могу и упознати са платформама које поспешују дигиталне компетенције деце.

Родитељи могу и да уче заједно са децом како да користе технологију, што може бити забавно и едукативно искуство. Испробавање нових алата и платформи може помоћи родитељима да се осећају сигурније у коришћењу технологије. Уз то, они могу да уче и о томе како се постављају границе деци као и правила коришћења технологије, што ће деци помоћи да буду сигурна на мрежи, а родитељима да се осећају сигурно док су деца на мрежи. Разумевање основних принципа сигурности на мрежи и заштите приватности је кључно за родитеље.

Током радионица родитеље треба учити како да критички процене садржај који конзумирају и деле њихова деца. Ово је значајно јер деца немају на предшколском узрасту способност правилног перципирања садржаја које гледају, па је важно научити родитеље да изврше правилан одабир и тиме омогуће деци да имају корист од коришћења технологије.

Све наведене стратегије и приступи могу помоћи родитељима да постану сигурнији и ефикаснији у коришћењу дигиталних технологија, чиме ће подржати развој своје деце током предшколског детињства.

2. Методолошки део

У методолошком делу биће извршен осврт на искуства и ставове васпитача, дакле, њихову перспективу о родитељским компетенцијама, посебно када је реч о развијању предвештина читања и писања у кућним условима коришћењем дигиталних технологија.

Родитељи имају кључну улогу у развијању наведених предвештина на раном узрасту, а утицај се остварује кроз рано излагање деце разговору и језичкој интеркацији, кроз честу комуникацију са децом. Да би подстакли језичку радозналост деце, родитељи треба да користе богат речник, читају деци књиге и причају приче свакодневно, чиме ће утицати и на љубав према књижевности а и на разумевање језика. Треба да коментаришу са децом садржаје онога што су читали заједно, а анализа ликова и разговори о садржају текста код деце треба да утиче на развој критичког мишљења. Компетентан родитељ ће у циљу развијања предвештина читања и писања са децом често да игра језичке игре, организује креативне активности као што је цртање или писање слова како би се направила књига или стрип, и слично. Деца треба да буду окружена књигама јер овакво окружење код њих доприноси истраживању а самим тим и развоју читалачких вештина. Такође, подстицајна средина мора да буде богата прибором који омогућава деци да баратају оловкама, бојицама, и развијају фину моторику шаке.

Родитељи треба да успоставе одређено време кроз свакодневну рутину, које ће бити резервисано за читање или писање, и заједно са децом посвете пажњу ономе што их посебно занима, а што је повезано са активностима читања и писања. Тиме се учвршћују и породичне везе. Увек треба да хвале дечје залагање и труд за овако проведено време, јер тиме подстичу и дечје самопоуздање али и љубав према активностима које ће касније бити везане за учење и израду задатака за школу редовно. Када деца имају отпор или неки проблем везан за активности које смо набројали, родитељи треба да им пруже подршку и мотовишу их да не одустају. Дајући лични пример деци, лако их можемо инспирисати да развију навике попут наших, дакле, ако нас дете често гледа како читамо, или радо пишемо а мање користимо уређаје, и оно ће желети да буде попут нас. Са децом се може причати о омиљеним крињгама и разлозима за то, чиме ћемо додатно да подстакнемо њихово интересовање за књижевност, и индиректно утицати на развијање предвештина читања и писања. Оваквим приступом помаже се развој предвештина читања и писања код деце, што је кључно за њихов будући успех у образовању.

Међутим, мора се споменути да су данашња деца окружена техничким уређајима, па су дигиталне компетенције родитеља предшколске деце од изузетног значаја, јер им морамо нудити оно што њих занима, али на прилагођен начин, и кроз садржаје који су у складу са њиховим узрастним способностима.

Дигиталне компетенције родитеља су важне јер родитељи са дигиталним вештинама могу ефикасно користити онлине ресурсе и апликације које подржавају учење деце, што може побољшати њихово образовно искуство. Такође, дигиталне компетенције омогућавају родитељима да својим малишанима представе различите начине учења, укључујући интерактивне игре и креативне садржаје. Како деца расту у дигиталном окружењу, родитељи који су дигитално писмени боље разумеју изазове и могућности с којима се деца сусрећу. Родитељи са дигиталним вештинама могу лакше комуницирати са васпитачима и учествовати у пројектима и активностима, што може побољшати сарадњу између куће и вртића.

Дигитално писмени родитељи могу брзо доћи до важних информација о образовним програмима, ресурсима и активностима, а када разумеју како се креирају и деле информације на мрежи, лакше могу помоћи деци да развију критичко мишљење и способност процене извора. Они треба да умеју да користе дигиталне алате како би подстакли креативност код своје деце, као што су алати за цртање, писање или прављење видео садржаја, а исто тако, треба да знају да деци понуде дигиталне игре и апликације као средства за учење и забаву.

Дигиталне компетенције омогућавају родитељима да се повежу са другим породицама, што може допринети њиховом социјалном развоју а и развоју нових вештина или способности.

Укратко, дигиталне компетенције родитеља су кључне за подршку развоју и образовању предшколске деце. Кроз активно учење и укључивање у дигитални свет, родитељи могу помоћи својој деци да се успешно прилагоде модерном друштву и развију вештине потребне за будућност.

Како бисмо утврдили какав је угао гледања васпитача на родитељске компетенције у области дигиталних технологија, у наставку ћемо приказати истраживање које је извршено за потребе овог рада у предшколској установи „Др Симо Милошевић“.

2.1. Циљ истраживања

Циљ истраживања извршеног за потребе овог рада је испитати каква су знања родитеља о коришћењу дигиталних медија за развој раног читања и писања, из угла васпитача.

2.2. Задаци истраживања

Задаци истраживања произашли су из циља:

- Испитати шта васпитачи примећују код деце млађег узраста када је реч о употреби дигиталних медија.
- Испитати у којој мери родитељи користе дигиталне медије у едукативне сврхе (рано читање и писање).
- Утврдити у којој мери су родитељи спремни да уче о савременим едукативним средствима и прихватају сугестије васпитача за њихову примену.
- Утврдити на који начин се могу унапредити компетенције родитеља и који приступи дају најбоље резултате.

2.3. Очекивани резултати

Очекује се да ће истраживање показати да родитељи немају довољно знања о томе на који начин могу да користе дигиталне медије у циљу развијања предвештина читања и писања на раном узрасту, а уједно, очекује се да су спремни да прихвате савете и нова знања кроз групне или индивидуалне састанке, радионице, које могу бити тематске, или едукативне. Такође, очекује се да васпитачи наведу које приступе најрадије користе у раду са родитељима када подстичу њихове компетенције у области дигиталних медија и образовања и развоја деце.

2.4. Методе и технике истраживања

За потребе истраживања користимо дескриптивину методу која служи за описивање проблема, а користи се при анализи и интерпретацији резултата истраживања и извођења закључака.

Технике и инструменти који ће бити коришћени у истраживању су: анкетни упитник за васпитаче, који ће обухватати десет питања отвореног и затвореног типа.

2.5. Узорак истраживања

Узорак је издвојен из популације васпитача предшколске установе „Др Сима Милошевић“, објекат „Оаза“ и „Чворак“. Узорак ће обухватити 40 васпитача (24 васпитача из објекта „Оаза“, и 16 васпитача из објекта „Чворак“), различите дужине радног стажа, година старости, сви женског пола.

Приказ узорка према полу, годинама старости и годинама радног стажа:

Сви испитаници узорка су женског пола (100%).

Године старости	25-34 (37%)	35-44 (21%)	45-54 (29%)	55 и више (13%)	Укупно 100%
Дужина радног стажа	1-5 (11%)	6-10 (57%)	11-15 (22%)	16 и више (10%)	Укупно 100%

2.6. Поступак

Поступак истраживања обухвата поделу Упитника васпитачима који је потребно попунити и вратити испитивачу у року од три дана, како би се анализирали добијени скорови.

2.7. План анализе података

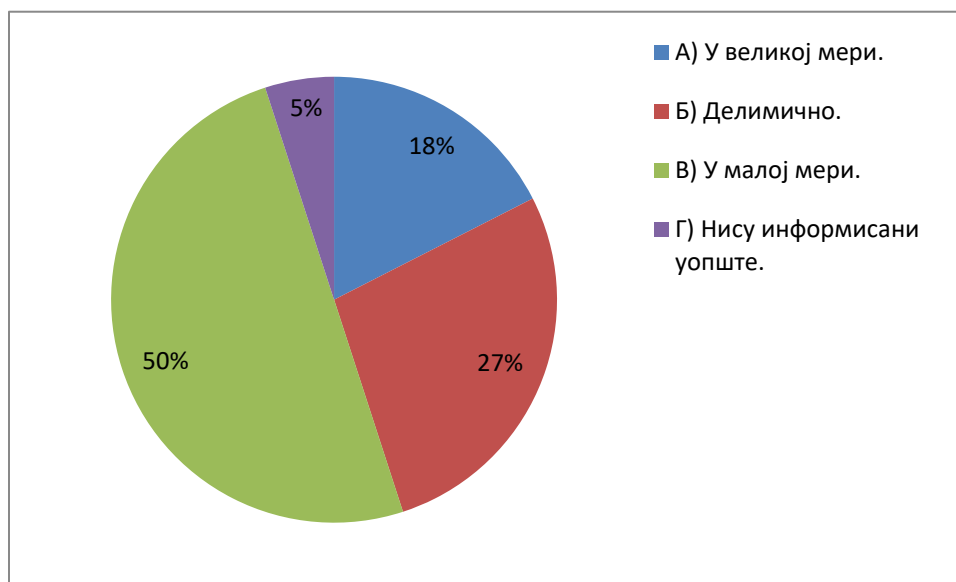
Подаци који буду добијени на основу Упитника ће бити обрађени статистички и представљени путем графикана, а њихова интерпретација ће бити представљена дескриптивном статистичком методом.

Предлог препорука за промене у пракси биће креиран на основу добијених и анализираних резултата истраживања ви приказан у завршном раду.

3. Резултати истраживања

Резултати истраживања биће приказани у складу са две целине од којих се састоји упитник за васпитаче. Прва целина обухвата пет питања везаних за искуства васпитача о томе на каквом су нивоу родитељске компетенције када је реч о коришћењу дигиталних медија и припреме за рано читање и писање. Одговори су приказани графички и анализирани дескриптивно.

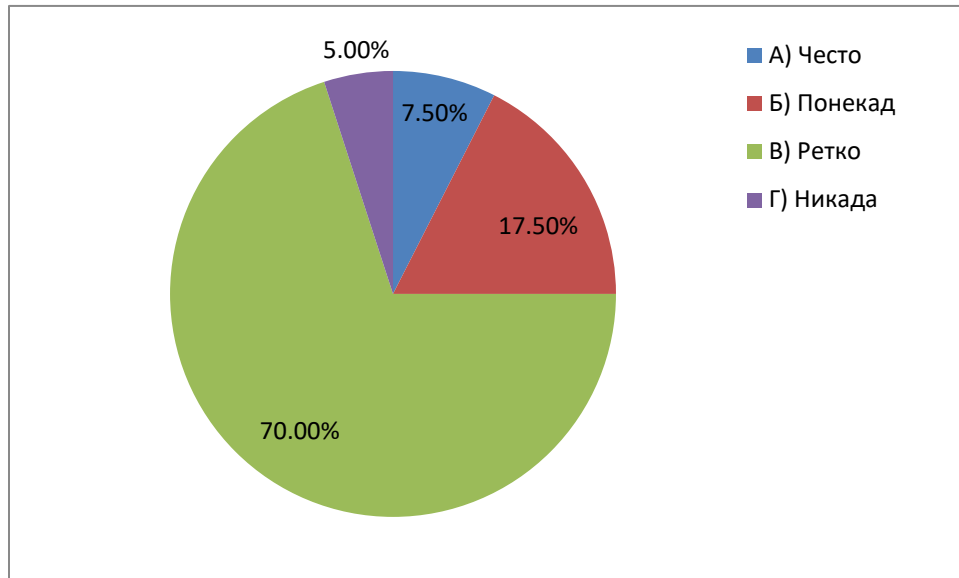
Прво питање се бавило ставовима васпитача о томе да ли су родитељи информисани о образовним могућностима дигиталних медија. Њихови одговори су приказани у графикану бр. 1.

Графикон 1: да ли су родитељи информисани о образовним могућностима дигиталних медија.

Графикон јасно показује да је информисаност родитеља на релативно ниском нивоу, јер свега 17% васпитача сматра да је су у великој мери информисани, и 28% њих да су родитељи делимично информисани, док 50% истиче да су у малој мери информисани, односно, 5% да нису уопште информисани. Резултат указује да је потребно додатно поради на знању родитеља о дигиталним медијима и како се могу користити у едукативне сврхе.

Друго питање имало је за циљ да укаже на то да ли родитељи користе дигиталне медије у образовне сврхе са децом код куће. Добијени одговори су приказани у графикану 2.

Графикон 2: да ли родитељи користе дигиталне медије у кући у образовне сврхе

Добијени одговори су нам показали да васпитачи имају сазнања да родитељи често (7,5%), односно, понекад (17,5%) користе дигиталне медије у едукативне сврхе, а предњаче одговори који нису задовољавајући, односно, 5% никада не користи дигиталне медије за образовање деце, и 70% то ради ретко. Овај однос процената такође показује да родитељске компетенције нису на завидном нивоу.

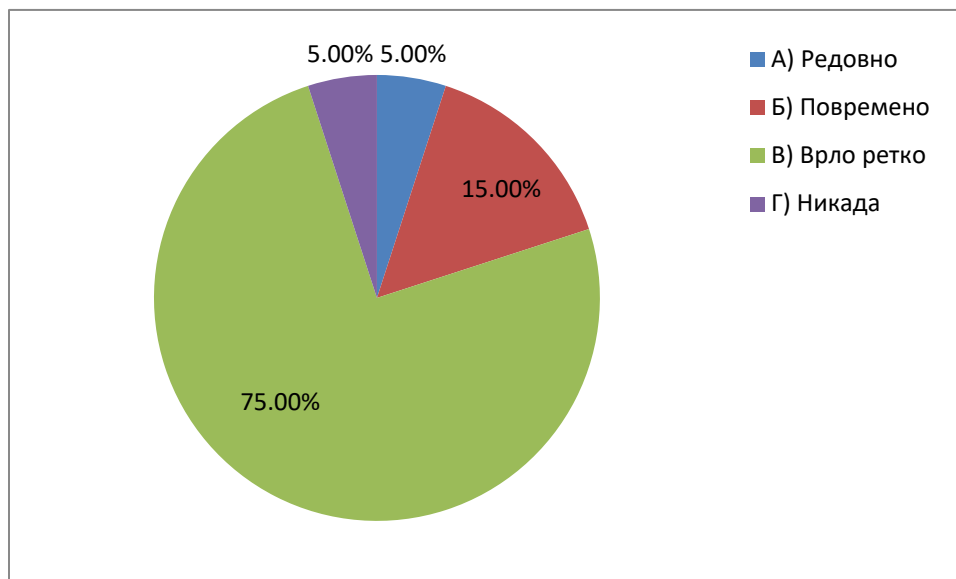
Трећим питањем смо испитивали шта васпитачи мисле, да ли је родитељима дигитални медиј средсво за забаву и умиривање деце, или средство за корисно провођење времена у игри која подстиче развој. Одговоре смо приказали у графикону 3.

Графикон 3: родитељима су дигитални медији средство за умиривање деце или средство за подстицање развоја.

Одговори приказани у графикону 3 показују да већи део родитеља дигитална средства користи за забаву деце или да их умири (82,50%) док само 17,5% користи да подстакне развој на предшколском узрасту. Такође закључујемо да је ниво њихових компетенција о овом средству низак, на основу добијених одговора.

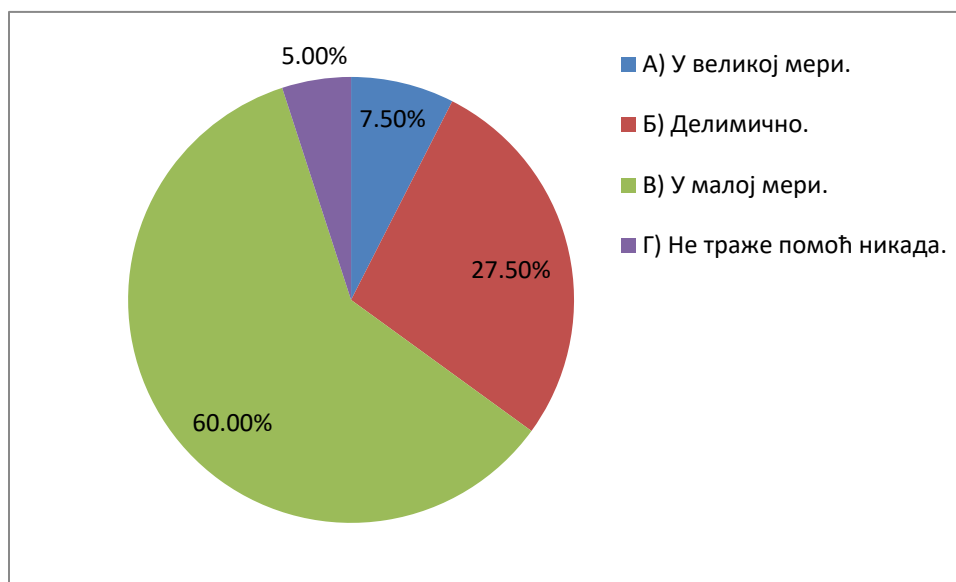
Питањем број четири испитали смо мишљења васпитача о томе да ли родитељи подстичу децу да користе техничка средства за игралике активности кроз које се учи путем образовних платформи за предшколски узраст и о да ли се о томе саветују са васпитачем. Одговори су приказани у графикону 4.

Графикон 4: да ли родитељи подстичу децу да користе образовне платформе и да ли се о томе саветују саваспитачима.

Према одговорима које видимо у графикону 4, васпитачи имају искуство да родитељи врло ретко траже помоћ о доступним образовним платформама (75%), или је не траже никада (5%), док само 5% редовно подстиче децу да их користе и исти проценат то чини само повремено. И ово је показатељ да је потребно подићи родитељска знања о едукативним могућностима дигиталних медија, чиме би се допринело дечјем развоју помоћу техничких средстава.

Последње питање односило се конкретно на развој предвештина читања и писања, па је тражено да искажу своје мишљење о томе да ли родитељи траже помоћ и сугестије од њих о платформама које омогућавају читање електронских књига, сликовница, играње игара речима, словима, и слично. Графикон 5 приказује добијене одговоре.

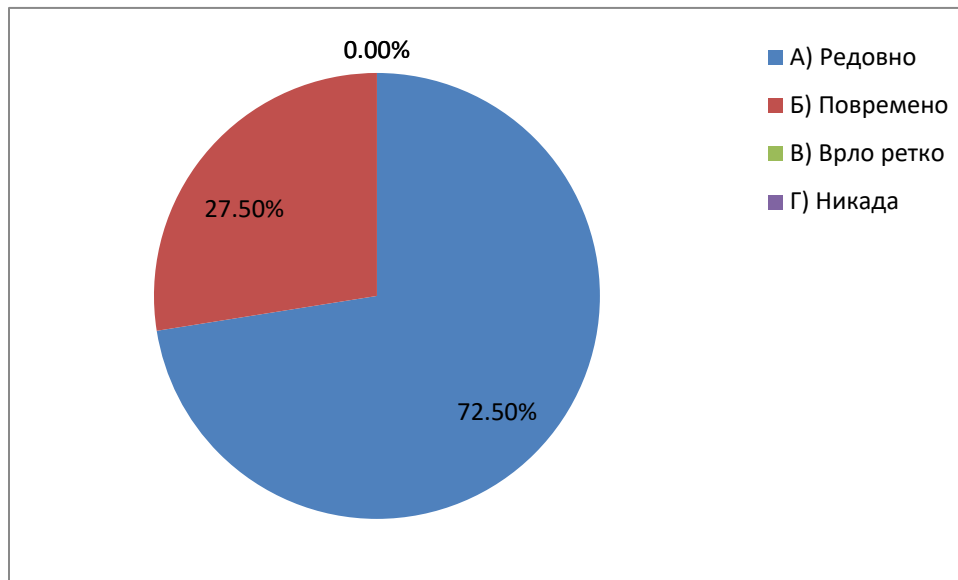

Графикон 5: да ли родитељи траже идеје од васпитача за коришћење платформи са електронским сликовницама, књигама и тд.

Ако погледамо добијене одговоре на пето питање, васпитачи мисле да родитељи не траже довољно помоћ око конкретних образовних софтвера или платформи које омогућавају читање електронских сликовница, књига, игара речима и словима, што показује да не утичу довољно овим средством на развијање предвештина читања и писања. Подршку тражи само 7,5% што није довољно, док 60% у малој мери тражи подршку, а 5% је не тражи никада. И ово је показатељ да је родитељима потребно додатно појачати знања о томе како дигиталним средствима когу да утичу на развој предвештина читања и писања.

Друга целина обухвата шест питања везаних за мишљења васпитача о томе које приступе радо користе у раду како би ојачали компетенције родитеља за коришћење дигиталних медија у развијању предвештина читања и писања, које приступе препоручују и који према њиховом искуству имају најбоље резултате. Одговори су приказани графички (графикони 6-11) и анализирани дескриптивно.

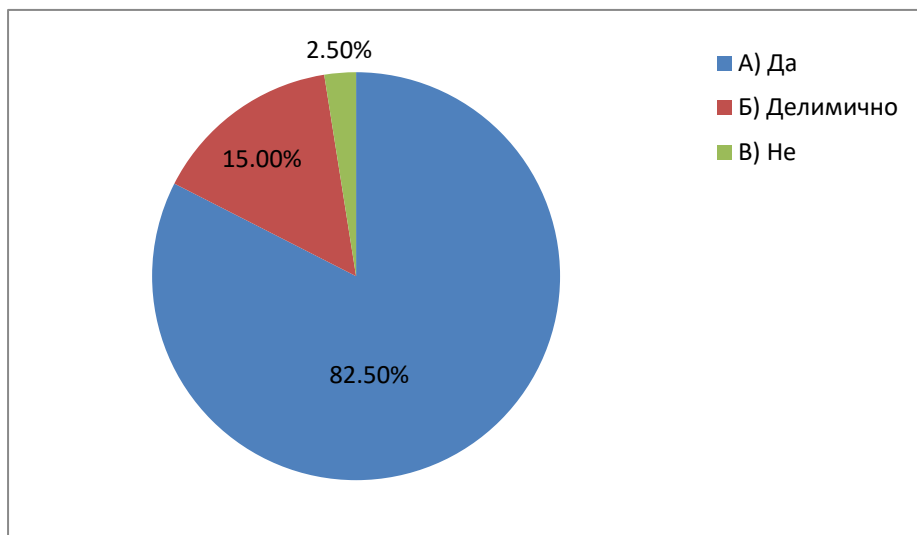
Шестим питањем анализирали смо да ли се васпитачи, као стручњаци труде да кроз информативне разговоре подстичу родитељске вештине и знања о коришћењу дигиталних медија за развој предвештина читања и писања. Њихова искуства приказани су у графикону 6.

Графикон 6: колико често васпитачи у информативним разговорима бодре родитеље да користе дигиталне медије за подстицање развоја раног читања и писања код куће

Добијени одговори јасно показују да васпитачи као стручна лица имају свест и примењују редовно (72,5%), односно, повремено (27,5%) током информативних разговора са родитељима прилику да подстичу родитељске вештине и знања о коришћењу дигиталних медија за развој предвештина читања и писања. Констатујемо да су залагања васпитача да освесте код родитеља важност овог средства учења на високом нивоу.

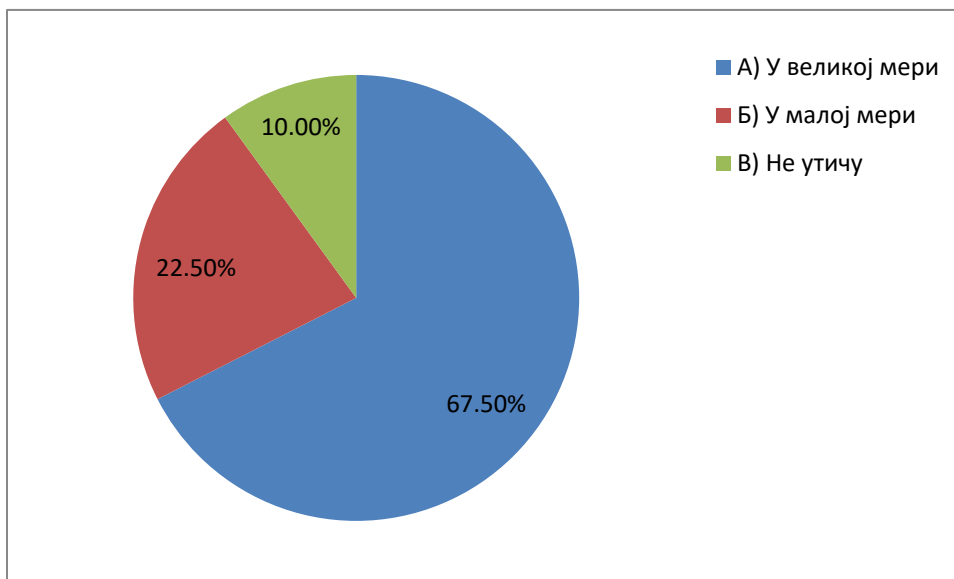
Седмо питање анализирано је став васпитача о томе да ли подржавају тврдњу да је њихово залагање важан фактор унапређивања родитељских компетенција у области коришћења дигиталних средстава за развој предвештина читања и писања. Одговори су приказани у графикону 7.

Графикон 7: да ли је труд васпитача за подизање родитељских компетенција важан фактор у унапређивању њихових вештина да користе дигиталне медије са децом у кућним условима

Васпитачи сматрају да су значајан фактор унапређивања родитељских компетенција за коришћење дигиталних медија за развој предвештина читања и писања, и њих 82,5% је подржало овај став, па констатујемо да васпитачи у многоме утичу на чињеницу уде да подстакну родитеље да правилно користе технику у циљу развоја.

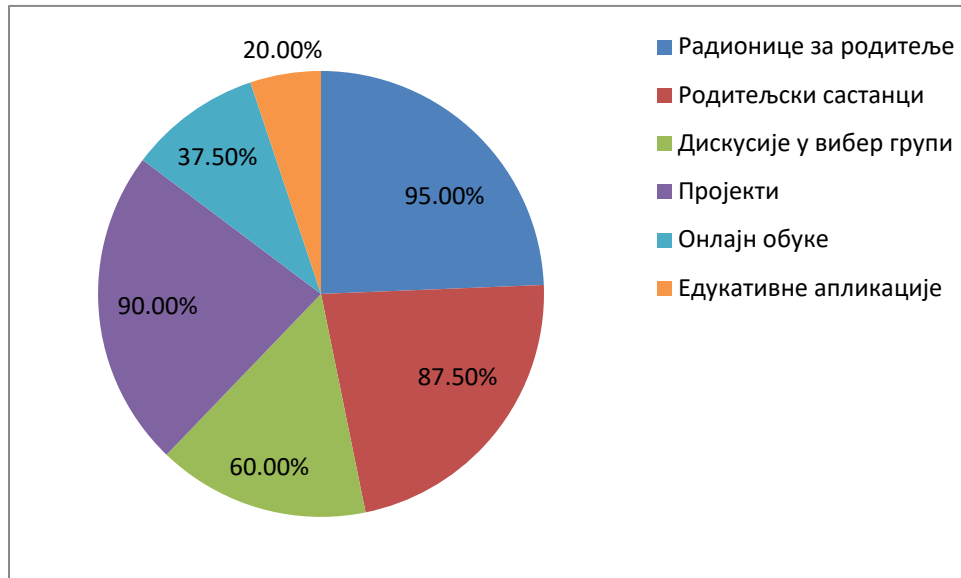
Питање осам је анализирано како васпитачи виде своју улогу у процесу унапређивања родитељских дигиталних компетенција, односно, у којој мери њихове сугестије подстичу родитеље да користе дигиталне медије више и чешће за учење деце помоћу образовних платформи. Њихова мишљења приказана су у графикону осам.

Графикон 8: У којој мери сугестије васпитача подстичу родитеље да користе дигиталне медије више и чешће за учење деце помоћу образовних платформи.

Према одговорима које смо приказали у графикону осам, јасно је да васпитачи у највећем проценту (67,5%) мисле да је њихов утицај велики, док само 10% њих мисли да нема утицаја. Констатујемо да васпитачи сматрају да имају велики утицај на родитеље када је реч о подстицању родитеља да користе образовне платформе са децом.

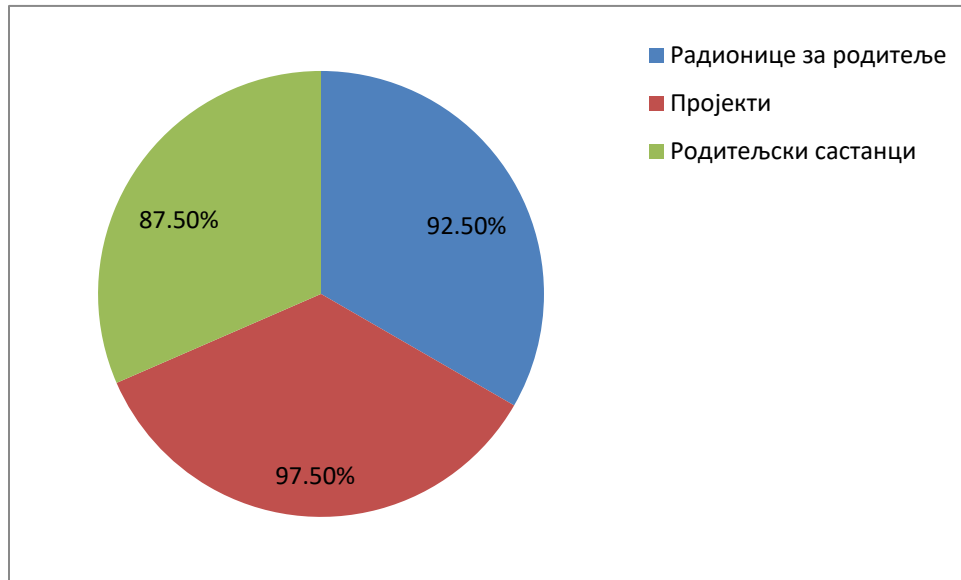
Девето питање захтевало је да васпитачи наведу конкретне примере приступа које најрадије користе у раду када је реч о унапређивању родитељских компетенција за употребу дигиталних средстава у развоју деце. Добијене одговоре смо сумирали и издвојили оне који су били најдоминатнији од стране највећег броја васпитача, и приказали у графикону 9.

Графикон 9: приступи које васпитачи користе за унапређивање родитељских компетенција за дигиталне медије у образовне сврхе

Ако погледамо графикон 9, упадљиво је да највише васпитача користи пројетке, радионице и родитељске састанке када подстиче унапређивање компетенција родитеља за образовно коришћење дигиталних медија, међу најчешћим одговорима појавили су се и онлајн обуке, едукативне апликације и дискусије у вибер групи. Констатујемо да васпитачи користе разне приступе у раду са родитељима када се труде да унапреде њихова знања и вештине у области дигиталних медија.

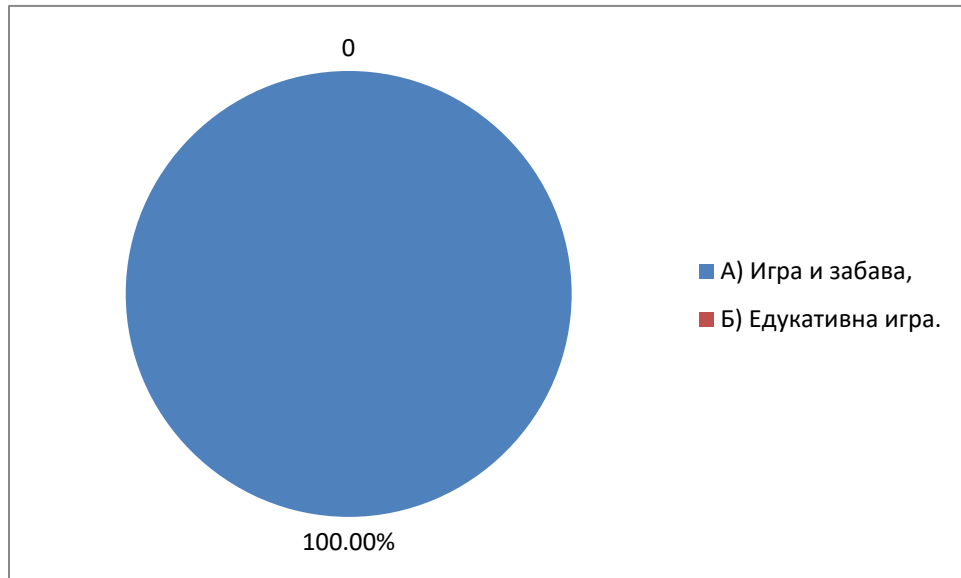
Десето питање захтевало је од васпитача да истакну међу претходно наведеним приступим, који најснажнију мотивацију за родитеље да усвоје њихове предлоге и идеје, и дају најбоље ефекте када је реч о коришћењу дигиталних медија за подстицање развоја предвештина читања и писања на предшколском узрасту. Добијене одговоре смо сумирали и издвојили оне који су били најдоминатнији од стране највећег броја васпитача, и приказали у графикону 10.

Графикон 10: најбоље ефекте према мишљењу васпитача дају приказани приступи

Графикон 10 указује на то да васпитачи сматрају да пројекти, радионице за родитеље и родитељски састанци дају најснажније ефекте у унапређивању компетенција родитеља за примену дигиталних медија у развијању предвештина читања и писања и као такве, треба их што чешће користити у раду. Констатујемо да васпитачи ипак истичу пројекте као кључни приступ, јер је њих 97,5% навело да је ово према њиховом мишљењу наефектинији приступ.

Једанаесто питање односило се конкретно на начин како деца користе дигиталне медије. Васпитачи су навели шта мисле, како деца млађег узраста радије користе дигиталне медије, за игру и забаву, или за игролико учење? Њихов став видимо у графикону 11.

Графикон 11: деца радије користе дигиталне медије за забаву или за учење

Искуство васпитача јасно показује да деца млађег узраста радије користе технику за забаву, па је потребно унапредити родитељске компетенције, како би и код куће, ово средство предсатвљало средство подстицања развоја, што зависи од тога на који начин родитељи деци нуде технику. Када родитељ зна шта техника може у развојном смислу, очекује се да ће то исто преносити и на дете. У противном, нудиће му дигиталне медије само за игру.

4. Дискусија резултата

У складу са постављеним задацима, истраживањем је утврђено следеће: ставови и мишљења учесника истраживања показују да деца млађег узраста радије користе дигиталне медије за забаву. Ово је последица недовољних компетенција родитеља у области дигиталних медија, јер када родитељ не зна како да користи технику за подстицање развоја, он то не може ни да понуди детету. Такође, васпитачи су мишљења да у својој васпитној пракси примећују недовољно интересовање родитеља у овој области, као и то да родитељи у малој мери траже савете или идеје од њих како би могли да користе дигиталне медије за подстицање развијања предвештина раног читања и писања.

Мишљења учесника истраживања указују да се спремност родитеља за учење највише примећује када су активни у пројектима који се баве овом темом, а исто тако, васпитачи као учесници истраживања имају став да су поред пројеката, и радионице и родитељски састанци најбољи приступи за унапређивање родитељских компетенција.

Ставови и мишљења васпитача у претходно приказаном истраживању су нам важан показатељ промена које треба да уводимо у праксу како бисмо унапредили компетенције родитеља у области дигиталних медија, а уједно и уводили новине у свој рад у складу са променама које доноси 21. век.

Како бисмо указали на могућности промена у пракси, предлажемо да васпитачи креирају самостално електронске сликовнице усклађене са потребама групе или теме/пројекта, и понуде их родитељима, како би их охрабрили да исте користе и на образовним платформама, јер на тај начин омогућавају унапређивање компетенција родитеља у области дигиталних медија и утичу на добробит деце. Уједно, пројектни приступ са овом тематиком и креирање радионица за родитеље треба да буду саставни део рада сваког вртића.

Истраживање је испунило наша очекивања о томе да родитељи немају довољно знања о томе на који начин могу да користе дигиталне медије у циљу развијања предвештина читања и писања на раном узрасту, а уједно, показало је и да су васпитачи спремни да понуде савете и нова знања кроз групне или индивидуалне састанке, радионице, и пројекте.

5. Предлог промена у пракси

5.1. Електронска сликовница „Пингвин Божа“

С обзиром на реално стање у вртићима када је реч о партнерским односима са родитељима који имају за циљ да их додатно обуче за коришћење дигиталних медија код куће, и сагледавајући лично искуство и резултате добијене приказаним истраживањем, јасно је да је родитељима потребна додатна подршка како би се обучили да дигиталне медије који су неизбежан део одрастања, користе на правилнији начин. Често у пројектима покушавамо да укључимо родитеље у оне делове или активности које ће им показати на који начин могу да користе технологију да подстакну развој деце, али се стиче утисак да то није довољно. Сведоци смо породица које, приликом доласка по једно дете у вртић, друго возе у колицима са телефоном у рукама. И поред апеловања да је овакав приступ штетан, и да се посебно лоше одражава на говорни развој деце, стиче се утисак да родитељи савете и сугестије чују, али не усвајају у довољној мери. Чак и када се родитељу нагласи да постоји развојни проблем који је већим делом узрокован коришћењем дигиталних медија, и да је нужно да се употреба сведе на минимум, од деце увек можемо чути искрене исказе у којима говоре да пола дана проводе играјући се на таблети или гледајући „дечије“ песме, цртане филмове и слично преко рачунара или телевизора. Самим тим, водећи се мишљу како конкретно приступити родитељу који не схвата штетност оваког приступа, дошли смо до закључка да сваки васпитач може да креира садржај који ће послати родитељу, чиме га ослобађа обавезе да трага по веб страницама у потрази за образовним садржајима. Како је наш приоритетни циљ добробит деце, почели смо креирамо аматерске електронске сликовнице које имају и аудио запис, и шаљемо их родитељима. Циљ ових сликовница је подстицање развоја говора код деце, и развијање предвештина читања и писања. Сликонице треба да буду подстицај родитељима да сами покушају да нађу сличне садржаје и омогуће деци да користе дигиталне медије за учење. Идеја се допала и деци и родитељима, па је једна од сликовница приказана у наставку, а настала је као део пројекта који се реализовао. С обзиром да је реч о аудио-видео запису, неки слајдови су приказани на сликама, а сликовница је дата у прилогу рада, на ЦД-у. Сликоница носи назив „Пингвин Божа“ и говори о Антарктику и глобалном загревању. Направљена је од цртежа везаних за тему, а аудио запис који прати слике је

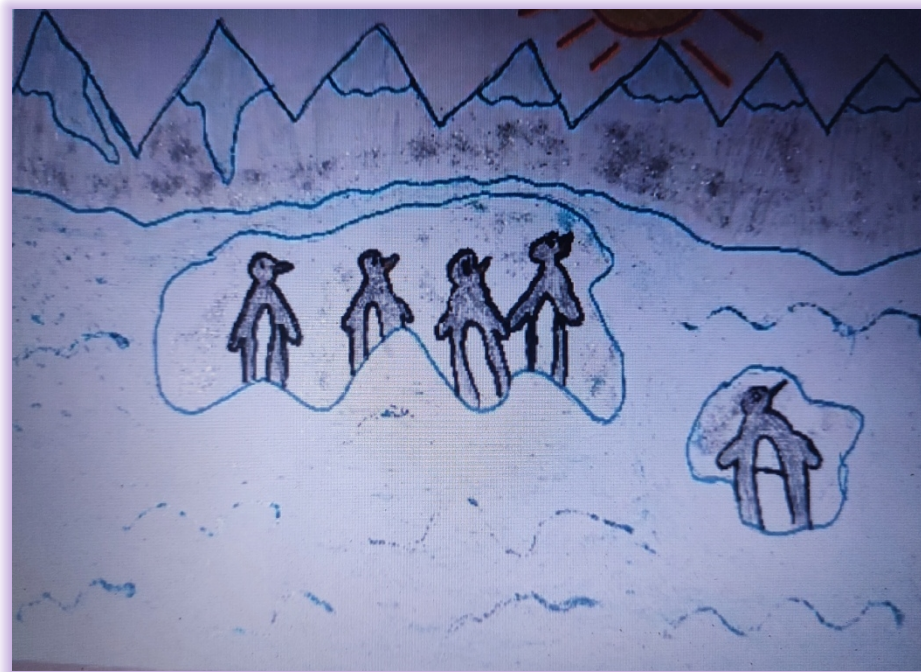
дечији. Пингвин Божа говори о спасавању пингвина, прављењу Леденог града за њих, и последицама глобалног загревања за ову врсту (Слике 1-4). Уједно, најављује и поклоне за децу због труда који улажу у пројекат (Слика 5). Васпитачи са више ИКТ компетенција овим сликовницама могу да додају хипервезе које могу да мењају ток приче, захтевају решење неког задатка да би се прешло на следећу страну и слично. Али, чак и са минимумом знања, деци ће покретне слике и прича која их прати бити интересантни. Уједно, користићемо дигиталне технологије у циљу подстицања дечјег развоја, а посебно предвештина читања и писања.

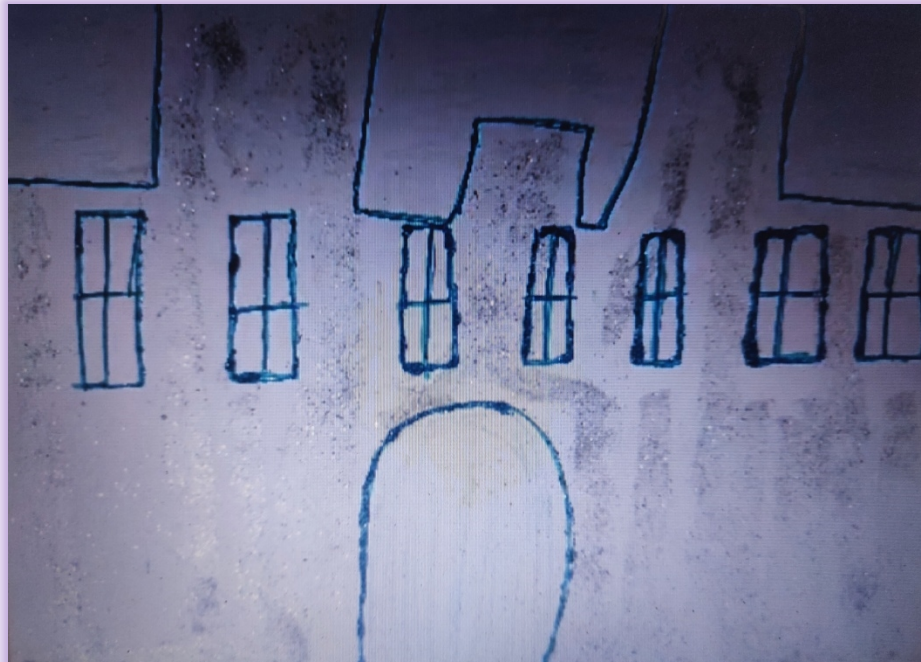
Слика 1: Пингвин Божа се представља деци

Слика 2: Пингвин Божа прича о глобалном загревању и последицама на Земљу

Слика 3: Пингвин Божа прича о последицама глобалног загревања за пингвине и позива децу у помоћ

Слика 4: Пингвин Божа моли децу да направе Ледени град за пингвине

Слика 5: Пингвин Божа се захваљује деци што ће помоћи и најављује да их чекају поклони у соби

5.2. Идејно решење за обуку за родитеље

У циљу подизања родитељских компетенција о употреби дигиталних ресурса у образовне сврхе, креиран је предлог онлајн обуке којом би се поспешиле њихове дигиталне компетенције и подстакла њихова умешност у коришћењу дигиталних извора за учење и развој деце. С обзиром да смо као васпитачи имали прилику да присуствујемо семинару који је организовало Министарство просвете за запослене у предшколским установама под називом „Подршка развоју дигиталних компетенција практичара у предшколским установама”, која је била развијена је у сарадњи Министарства просвете, Завода за унапређивање образовања и васпитања и Центра за унапређивање наставе „Абакус”, дошли смо на идеју да на сличан начин приредимо и за родитеље курс који ће им олакшати да користе дигиталне технологије код куће, у циљу развијања предвештина читања и писања, а без бојазни да деци коришћење ових средстава наноси штету или последице. Идеја је била и обучити их за правилно коришћење дигиталних технологија у разним приликама. Обука коју смо као запослени у вртићима прошли, стављена је на листу програма од јавног интереса, па смо се водили мишљу да многе њене елементе можемо да користимо за креирање сличних обука на разне теме. У овом тренутку дигитализације, сматрамо да је важно осмислити обуку којом ћемо подстаћи родитеље да користе дигиталне ресурсе за учење деце, јер је немогуће избећи њихово коришћење о којој год сфери живота да је реч.

ПРВИ ДЕО ПРОЈЕКТА/ОБУКЕ - ПРИПРЕМА

Први део припреме пројекта обухвата састанак васпитача са циљем да се одреди координатор који ће пратити цео процес припреме. У том смислу, на састанку су одређени циљеви, задаци, координатор и план припреме семинара. Теме првог састанка су:

1. Осврт на активности васпитача у области дигиталних ресурса и њихове примене у раду.
2. Осврт на процену родитељских компетенција и припрема кратког упитника за процену који се попуњава одмах после састанка тима.
3. Осврт на изазове са којима се васпитачи срећу приликом примене дигиталних средстава у раду.

4. Осврт на могућности примене дигиталних ресурса у циљу подстицања предвештина читања и писања на предшколском узрасту.
5. Одређивање координатора са постављањем циља и задатака.
6. Креирање онлајн групе за дискутовање.

Циљ: на основу степена родитељских компетенција у области дигиталних медија и њихове примене у учењу, креирати сценарио обуке са свим релевантним садржајима, информацијама о предностима/недостацима коришћења дигиталних медија на предшколском узрасту, и иновацијама у њиховом коришћењу у породичним условима.

Задаци:

1. Извршити анкетирање родитеља на нивоу установе.
2. Креирати систем предности коришћења дигиталних ресурса у учењу мале деце и представити га дигитално (Power Point, Canva презентација или слично.)
3. Креирати систем последица неконтролисане и прекомерне употребе дигиталних садржаја на развој предшколске деце (Power Point, Canva презентација или слично).
4. Извршити статистичку анализу добијених резултата на основу упитника који су родитељи попуњавали и извршити процену њихових компетенција и знања за коришћење дигиталних медија у циљу подстицања дечјег развоја.
5. Представити родитељима идеју планиране обуке, и делимично говорити о предностима и недостацима дигиталних ресурса у групи за информисање родитеља, и пратити њихове коментаре.
6. На основи добијених коментара, започети други део припреме обуке: идејно планирање садржаја обуке у складу са нивоом родитељским компетенција о дигиталним медијима.

Након дефинисања циља и задатака, следи креирање извештаја координатора о првом састанку тима.

ДРУГИ ДЕО ПРОЈЕКТА/ОБУКЕ

Фаза број два: састанак тима (уживо или онлајн) ради провере испуњености претходно постављених задатака и прегледа извештаја, евалуација и припрема следеће фазе. Координатор треба да провери са члановима тима да ли су сви усвојили предвиђене задатке и идеју овог пројекта, тако што поставља питања:

1. Шта је циљ и сврха процеса кроз које ћемо проћи?
2. Да ли су задаци васпитачима јасни, и праведно подељени у овом делу процеса припреме обуке?
3. На који начин се организујемо, договарамо и комуницирамо?
4. Теме са првог састанка представљају не само почетне задатке већ и оквире за промишљање и реализацију обуке коју припремамо.
5. Охрабрите се да у нашој групи за дискусију слободно предложете правце у којима треба ићи током припреме обуке, дајете идеје и предлоге, као и критике без устезања. На овај начин ћемо моћи да мењамо пут и праксу коју планирамо да уведемо у рад убудуће.

На састанку број два координатор делегира нове задатке васпитачима:

- проналажење стучних чланака о користима/последикама коришћења дигиталних медија на предшколском узрасту (креирати подтимове од неколико васпитача који ће се бавити одређеним темама) и припрема презентација о датој теми. Презентације са сажетим информацијама које циљано пружају родитељима само конкретне информације о предностима/недостацима послати истовремено у групу за дискусију са захтевом да родитељи наведу своја мишљења, ставове, коментаре. Праћење коментара захтева да и у групи тима васпитача за дискусију анализирамо шта родитељи примећују, предлажу, закључују и слично. На основу њихових коментара долазимо до драгоцених информација о томе у ком правцу даље развијати нашу планирану обуку.

ТРЕЋИ ДЕО ПРОЈЕКТА/ОБУКЕ

Наредни корак је задати родитељима да пошаљу у групу по један предлог веб извора који по њиховом мишљењу може да се користи код куће за учење деце. Охрабрите их и да наведу зашто су одабрали баш тај веб извор (већ га користе, допада им се, њихово дете га бира, чули су од некога за дату страницу, гуглали су и наишли на извор, неко им је помогао, извор је корисан због..... и слично). Бележити њихове коментаре и најрелевантније/оригиналније/најзначајније за развијање нашег пројекта/обуке слати у групу за дискусија ради даљег ширења идеја у вези саме обуке.

ЧЕТВРТИ ДЕО ПРОЈЕКТА/ОБУКЕ

Састанак број три: обухвата евалуацију постигнутог и припрему плана за следећи корак. Координатор заједно са васпитачима осмишљава план пројектног задатка. Обука треба да обухвати следеће теме (у складу са претходно добијеним информацијама, и закључцима):

1. Значај развоја предвештина читања и писања на предшколском узрасту.
2. Дигиталне могућности учења код куће,
3. Дигитално окружење у ком одрастам,
4. Креирање дигиталних садржаја код куће,
5. Коришћење готових дигиталних ресурса.

На основу претходно наведених предлога, координатор делегира васпитачима појединачне/тимске задатке:

1. Припрема презентације о дигиталном окружењу и заштити на интернету, јер деца расту данас у таквом окружењу.
2. Припрема онлајн дигиталних извора које васпитачи препоручују за предшколску децу.
3. Припрема презентације о важности развоја предвештина читања и писања на предшколском узрасту.
4. Припрема упутства како направити електронску сликовницу (самостално или са децом): упутства, кораци, примери њихових готових електронских сликовница.
5. Припрема презентације која повезује претходне задатке укратко.
6. Договор око заказивања обуке у вртићу за родитеље.

7. Креирање онлајн позивница за родитеље и њихово слање у вибер групама.
8. Припрема чек листе о придржавању поштовања принципа учења одраслих током обуке:
 - Како подржати да током заједничког учења сваки родитељ има осећај личног доприноса, да се његове личне иницијативе и ставови узимају у разматрање, да се осећа уважено и слично?
 - Када су успостављени односи које одликује поверење, поштовање и уважавање и како ћемо их препознати?
 - Како остварити услове за учење у којима сваки родитељ има осећај да може да се ослони на друге, да може слободно да исказе своје ставове?
 - На који начин креирати услове како би сви родитељи имали доживљај успешности, на индивидуалном и групном нивоу?
 - Како ћемо проценити успех постигнут у процесу заједничког учења?

ПЕТИ ДЕО ПРОЈЕКТА/ОБУКЕ – РЕАЛИЗАЦИЈА УЖИВО

Последњи део обуке представља реализација овог пројекта. Након најаве родитељима помоћу онлајн позивница које су креирали васпитачи, заказује се термин, и договара се ко ће од васпитача водити обуку (координатор и представници тимова). Током обуке водимо се следећим фазама:

-Добродошлица и уводни део који обухвата дискусију о почетној фази прикупљања идеја родитеља, и анализе њихових знања о дигиталним компетенцијама. Појашњење зашто нам је то било важно и одакле смо кренули са идејама око стварања ове обуке.

-Представљање презентација појединачно:

1. значај развоја предвештина читања и писања,
2. растем у дигиталном окружењу, како да се заштитим.
3. предности/штетности употребе дигиталних медија на раном узрасту,
4. правилна употреба и контрола коришћења дигиталних медија код куће,
5. предлози васпитачких идеја дигиталних ресурса корисних за децу,
6. како направити електронску сликовницу код куће (упутства),

7. дискусија – питања и одговори учесника.

За крај, потребно је припремити и дискове које ће добити сваки родитељ добити након обуке, са свим презентацијама које смо креирали за овај пројекат, и поред тога, свим родитељима по завршетку поделити захвалнице са следећим текстом:

„Све што сте чули на обуци неће оставити никаквог трага, нити ће много допринети вашим дигиталним компетенцијама, ако не посветите довољно времена испробавању дигиталних алата и даљем учењу.“ У складу са тим, позивамо вас да направите са својом децом електронске сликовнице и доставите их васпитачу, како бисмо на тај начин показали шта смо научили током обуке.

Хвала на учешћу!

Након поделе захвалница, чланови тима попуњавају чек листу и сумирају утиске о исходима обуке након састанка са родитељима. Потом се одређује рок до када треба доставити електронске сликовнице направљене са децом, па се поново заказује дружење у вртићу када ће сваки родитељ представити своју сликовницу и омогућити детету да је „чита“ свима који су присутни.

Напомена: предлог обуке направљен је по узору на обуку коју смо похађали и искористили за своје потребе у реалном контексту. С обзиром на обим оваквог пројекта, припрема је планирана за јесен 2024. године, након завршеног периода адаптација када сви васпитачи буду имали мање после, а реализација на пролеће 2025. године, будући да је потребно доста времена да се изврше све припремне фазе обуке.

Закључак

Дигитална технологија утиче на све око нас, на наше свакодневне активности, на све сегменте друштва, па самим тим и на образовање, почев од предшколског периода. Живот у дигиталном друштву намеће своје изазове и они се осећају у свим областима живота, па и у породици, породичним односима, функционисању и остваривању родитељске улоге. Када је реч о предшколском периоду, у дигиталној технологији треба наћи смисао, односно, искористити могућности које она пружа, а које се не огледају само у долажењу до информација, олакшаном приступу разним сервисима, или забави. Дигитална технологија пружа прилике за стварање разних могућности у области предшколског васпитања и образовања, и представља средство којим могу да се подстакну сви дечји потенцијали. Родитељи се данас сусрећу са бројним недоумицама везаним за то када, колико, и на који начин омогућити деци приступ техничким уређајима. Децу треба усмеравати да правилно и безбедно користе уређаје ове врсте, јер, дигитални медији у мањој или већој мери утичу и на њихове васпитне поступке, односе са децом, и њихов развој. Прекомерна и неконтролисана употреба техничких уређаја може да нанесе штету дечјем развоју, док, правилна и смислена употреба може да представља покретач развоја.

Истраживањем смо покушали да утврдимо да ли родитељи, из перспективе васпитача, имају довољно знања да деци правилно нуде садржаје путем дигиталних медија, да ли их користе само да би деци обезбедили забаву, или имају компетенција да ово средство користе као покретач развоја, а посебно предвештина читања и писања на раном узрасту. Истраживање је показало да, из угла васпитача, родитељима треба додатна подршка и усмеравања у вези коришћења дигиталних медија у едукативне сврхе, а уједно, указало је и на спремност васпитача да их охрабре на овом путовању, и унапреде њихове компетенције. Васпитачи радо користе дигиталне медије у раду са децом, а посебно у подстицању предвештина раног читања и писања, и то најчешће кроз пројекте, а истичу да родитељске компетенције, поред учешћа у пројектима, најбоље унапређују на радионицама или родитељским састанцима. Ниво дигиталних компетенција васпитача представља одговор на потребе родитеља за унапређивање њихових дигиталних компетенција, чиме би се омогућило да деца ово савремено средство користе више за едукацију, а много мање за забаву без циља.

Као предлог промена у будућности које се могу спроводити у вртићима, преставили смо једну од једноставнијих електронских сликовница које креирамо сами, у складу са потребама пројекта који у датом тренутку реализујемо, и мишљења сам да сваки васпитач овакву врсту дигиталног ресурса за развој предвештина читања и писања може уз мало труда да направи, што треба увести као прасу у васпитно образовни рад. Уједно, представљен је и оквирни план/предлог обуке за родитеље којом би се подигле њихове дигиталне компетенције, а која је креирана по узору на обуку коју смо похађали у вртићу а тицала се дигиталних компетенција васпитача. С обзиром на обим њених садржаја и тема, планирана реализација је пролеће 2025. године, и уколико се покаже као успешна, биће представљена колегама из других вртића током неке од хоризонталних размена као пример добре праксе.

Коришћена литература

Анђелковић, Н. (2008.). Информациона технологија у предшколском васпитању и образовању. *Техника и информатика у образовању*. УДК 378.6: (075.2) . Чачак.

Величковић, С. (2014). Едукација васпитача за примену ИКТ у вртићу. Интернет извор: <http://portal.sinteza.singidunum.ac.rs/Media/files/2014/375-378.pdf>

Године узлета: основе програма предшколског васпитања и образовања (2018). Београд: Просветни преглед: Министарство просвете, науке и технолошког развоја.

Група аутора (2020). Министарство просвете, науке и технолошког развоја, *Извештај истраживања о примени дигиталних технологија у предшколским установама*. https://ecec.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2020/08/Izvestaj_Digitalne-kompetencije_PU_final.pdf

Ђорђевић, М. и Милинковић, С. (2021). Дигитално окружење у предшколској установи. У: У: Зборник радова *Васпитање и образовање у дигиталном окружењу*. Београд: Филозофски факултет Универзитета у Београду.

Кузмановић, Д. и сар. (2019). *Деца у дигиталном добу*. Ужице: Ужички центар за права детета.

Journal of Children and Media (2018). <https://www.tandfonline.com/journals/rchm20>

Лазаревић, Е. Стевановић, Ј. Лалић Вучетић, Н. (2016). О неким аспектима припреме деце предшколског узраста за описмењавање: развој графомоторике У: *Савремено предшколско васпитање и образовање: Изазови и дилеме*. Београд: Институт за педагошка истраживања.

Марковић, М. Томић, С. и Миловановић, С. (2017). *Од гласа до слова-водич за васпитаче*. Београд: Креативни центар.

Миленковић, С. (2008). *Медији у образовању*. Рума: Графомпромет.

Миленковић, С. (2012). *Деца и медији*. Сремска Митровица: Висока школа за образовање васпитача.

Миленковић С. и Николић М. (2019). *Припрема деце за описмењавање*. Сремска Митровица: Висока школа струковних студија за образовање васпитача и пословних информатичара-Сирмијум.

Миленковић, С. (2023). Дигитална књижевност за децу предшколског узраста. У: 13. Међународна интердисциплинарна конференција "Хоризонти 2023", Стручне

иновације у пракси. Суботица: Висока школа струковних студија за образовање васпитача и тренера.

Миленковић, С. и Ристић, М. (2023). Дигиталне технологије у развоју комуникације на матерњем језику предшколаца, У: *Предшколска установа као професионална заједница учења - иновације, изазови и перспективе*. Алексинац: Академија васпитачко-медицинских струковних студија. Одсек васпитачких студија Алексинац.

Николић, М. и Миленковић, С. (2018). Предлог програма за подстицање развоја предвештина читања у предшколској установи. У: *Иновације у настави*, XXXII,2019/1.

Milenković, S. (2023). Digitalna književnost za decu predškolskog uzrasta, U: S. Vujkov, *Vaspitno obrazovni i sportski "Horizonti"* (13; Palić; 2023) Subotica: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača i trenera, 2023. str. 127-135. ISBN 978-86-87893-63-4 UDK 37.01(082) 796(082) 373.2(082)

Pew Research Center (2020). *Parents, Children and Digital Media*. Извор: <https://www.pewresearch.org/>

Пантић, И. (2021). Родитељство у дигиталном окружењу. У: *Зборник радова „Васпитање и образовање у дигиталном окружењу“*. Београд: Филозофски факултет Универзитета у Београду.

Правилник о стандардима компетенција за професију васпитача и његовог професионалног развоја („Службени гласник РС-Просветни гласник“, број 16/18.)

Пртљага, П. Братина, Т. (2020). *Примена информационо-комуникационих технологија у васпитно-образовном раду*. Вршац: Висока школа струковних студија за образовање васпитача „Михаило Палов“.

Станисављевић Петровић, З. Павловић, Д. (2017). *Нови медији у раном образовању*. Ниш. Филозофски факултет у Нишу.

Стошић, Ј. (2011). Припремљеност васпитача у области техничког и информатичког образовања. „*Технологија, информатика и образовање за друштво учења и знања*“. Чачак: ТИО06, Технички факултет.

Шипрага, Д. (2021). Могућности примене дигиталних технологија у вртићу. У: *Зборник радова „Васпитање и образовање у дигиталном окружењу*. Београд: Филозофски факултет универзитета у Београду.

Прилог 1 – Упитник

Поштоване колеге,

Молим Вас да на питања која су пред Вама одговорите што искреније износећи свој лични став или искуство, заокруживањем понуђених одговора, или изношењем личног става код питања где је тако наведено. Упитник је анониман и биће кориштен само за потребе истраживачког рада под темом: „Унапређивање компетенција родитеља за коришћење дигиталних медија у развијању предвештина читања и писања: перспектива васпитача“.

Хвала унапред на учешћу!

Студент-васпитач: Јелена Бурсаћ

УПИТНИК

I део Упитника: Ставови и мишљења васпитача о родитељским компетенцијама за коришћење дигиталних медија у развијању предвештина читања и писања.

1. Родитељи су информисани о образовним могућностима дигиталних медија? Заокружите одговор који највише подржава Ваш лични став или искуство.

А) У великој мери.

Б) Делимично.

В) У малој мери.

Г) Нису информисани уопште.

2. Родитељи користе дигиталне медије у образовне сврхе са децом код куће? Заокружите одговор који највише подржава Ваш лични став или искуство.

А) Често.

Б) Понекад.

В) Ретко.

Г) Никада.

3. За родитеље је дигитални медиј средство за забаву и умиривање деце, или средство за корисно провођење времена у игри која подстиче развој? Заокружите одговор који највише подржава Ваш лични став или искуство.

А) Средство за забаву и умиривање деце.

Б) Средство за подстицање развоја деце.

4. Родитељи подстичу децу да користе техничка средства за игралике активности кроз које се учи путем образовних платформи за предшколски узраст и о томе се саветују са васпитачем? Заокружите одговор који највише подржава Ваш лични став или искуство.

А) Редовно.

Б) Повремено.

В) Врло ретко.

Г) Никада.

5. Родитељи траже помоћ и сугестије од васпитача о платформама које могу да користе у образовне сврхе када је реч о читању електронских књига, сликовница, игрању игара речима, словима, и слично? Заокружите одговор који највише подржава Ваш лични став или искуство.

А) У великој мери.

Б) Делимично.

В) У малој мери.

Г) Не траже помоћ никада.

II део Упитника: Ставови и мишљења васпитача о приступима којима се могу унапредити компетенције родитеља у области коришћења дигиталних средстава за подстицање предвештина читања и писања.

1. Као васпитач, трудите се да кроз информативне разговоре подстичете родитељске вештине и знања о коришћењу дигиталних медија за развој предвештина читања и писања? Заокружите одговор који највише подржава Ваш лични став или искуство.

А) Редовно.

Б) Повремено.

В) Ретко.

Г) Никада.

2. Да ли подржавате тврдњу да је Ваше залагање важан фактор унапређивања родитељских компетенција у области коришћења дигиталних средстава за развој предвештина читања и писања? Заокружите одговор који највише подржава Ваш лични став или искуство.

А) Да.

Б) Делимично.

В) Не.

3. У којој мери Ваше сугестије подстичу родитеље да користе дигиталне медије више и чешће за учење деце помоћу образовних платформи? Заокружите одговор који највише подржава Ваш лични став или искуство.

А) У великој мери.

Б) У малој мери.

В) Не утичу.

4. Које приступе најрадије користите у раду када је реч о унапређивању родитељских компетенција за употребу дигиталних средстава у развоју деце? Молим Вас да наведете најмање три приступа:

5. Од претходно наведених приступа, који по Вашем мишљењу представљају најснажнију мотивацију за родитеље да усвоје Ваше предлоге и идеје, и као такви, који дају најбоље ефекте када је реч о коришћењу дигиталних медија за подстицање развоја предвештина читања и писања на предшколском узрасту? Молим Вас да наведете само један приступ који је према Вашем мишљењу најефикаснији:

11. Према Вашем искуству, како деца млађег узраста радије користе дигиталне медије, за игру и забаву, или за игролико учење? Заокружите одговор који највише подржава Ваш лични став или искуство.

- А) Игра и забава,
- Б) Едукативна игра.

Хвала на учешћу!

Прилог 2 – Електроска сликовница „Пингвин Божа“ (ЦД)